

יום	יום להודש	יום מוהר"א	ליקוטי מוהר"א	ליקוטי הלכות מוהר"א	משנה ברורה	חיי מוהר"א	שולחן ערוך
שבת	י"ב	נב:	קצו	חזרה	תקעא-עב	טז, יז	
א	י"ג	נג:	קצו	עג:	תקענ-עד	יח, יט	
ב	י"ד	נד:	קצח	עג:	תקענ-עז	כ, כא	
ג	ט"ו	נד:	קצט	עד:	תקענ-עח	כב, א	
ד	ט"ז	נד:	ר	עד:	תקעט-פ	ב, ג	
ה	י"ז	נה:	רא	עה:	תקפא-פב	ד, ה	
ו	י"ח	נה:	רב	חזרה	תקפג-פד	ז, ז	

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

213 | פרשת אח"ק | י"ב אייר תשפ"א

דבר המערכת

שעות של קורת רוח דקדושה היו לאלופי התורה חכמי ותלמידי כוללי ההוראה דקהילתנו במעמדי הפתיחה לקראת זמן הקיץ הבעל"ט, בכל הכוללים נשאו דברים משפיעים ומורי הוראה חשובים שליט"א שהביעו את יקרת מעלתם של הלומדים השוהים בד' אמות של הלכה וזוכים לעמול בתורה הקדושה ובפרט בליבון הלכה, משאת נפשו של רבינו הקדוש.

בתוך הדברים עוררו על חובתנו לשמור על ההתחדשות והשמחה במתנה נשגבה זו שקיבלנו, ולהודות עליה בכל יום מחדש בשמחה גדולה יותר מעל כל הנאות שבעולם (לשונו הוהב של השו"ע הרב א"ח סי' מ"ז), ועל כך שהלימוד צריך שיהיה בהתחדשות למעלה מהטבע וכפי שרבינו הקדוש מבאר בספרו הקדוש (ליקוטי מוהר"א, ז) שגם בתורה יש מושג של לימוד 'טבעי' חלילה המביא לשכחה, ולעומת זאת יש ללמוד בהתחדשות וביקרת האמונה שאנו עוסקים בדבר הרם והנשגב ביותר עלי אדמות.

הלב מתרונן למראה עדרי הצורבים העמלים יומם ולילה בשקידה וביגיעה עצומה וביראה טהורה בכל עת ובכל שעה, כה יתן ה' וכה יוסיף.

כל ראש לחלי וכל לבב דווי על מלאות **שבעים ושלוש שנות גלות בתוך גלות** ועומק צער השכינה ע"י שלטון רשע המבקש לעקור את כל היקר והקדוש, רק לאחרונה רבתה האפילה בהתעצמות גזירת 'גיוס בנות' באכזריות נוראה. לב כל מבקש ה' היתה נשואה בתפילה מעומק הלב ביום המר והנמהר לביטול מלכות הרשעה במהרה וְהַשְׁבַּת כבוד מלכות שמים למקומה בעגלא ובזמן קריב. רק בכוחו של אותו זקן דקדושה שחזק אותנו כל כך שכל ירידה היא לתכלית העליה יכולים אנו להתחזק ולהמשיך לצפות שכל הרשעה כולה תעשה תכלה כי **תעביר ממשלת זדון מן הארץ ותמלוך אהה ה' לבדך מהרה על כל מעשיך בהר ציון משכן כבודך**.

העורכים

זֶה פֶּלֶל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה

לפי מדרגתנו מותר לנו להתעורר למסירות נפש עבור מצוה זו - של הבאת השלום והאהבה בינינו וזולתנו - אפילו מתוך מטרות ריווח עצמי, ולזכור שכאשר אנו טורחים לאהוב את זולתנו אנו הם המרוויחים העיקריים מכך, וכפי שרבי נתן מרבה לבאר.

ניקח לדוגמא נקודה יסודית אחת:

עומדים אנו בימי הספירה, ימי ההשתוקקות והכיסופים לקבלת התורה - "כי עיקר הספירה הוא בחינת השתוקקות וכיסופין דקדושה, שכל אחד נכסף ומשתוקק ומתגעגע לזכות לקבלת התורה בשבועות" (ליקוטי הלכות, דס א, ב) - וההשתוקקות הזאת היא כידוע הכללי לזיכור מכל הזוהמות והתנאי לקבלת התורה, כי "אי אפשר לזכות לקבל התורה כי אם על ידי ההשתוקקות והכיסופין דקדושה שיכסוף וישתוקק ויתגעגע מאד תמיד מתי זוכה להתקרב לה' יתברך באמת, ואז זוכים לקיים את כל דברי התורה באמת, שזה עיקר בחינת קבלת התורה" (שם).

והנה, רבי נתן מגלה לנו שם דבר מבהיל: כידוע הסתלקו תלמידי רבי עקיבא בימי הספירה על שלא נהגו כבוד זה בזה, ורבינו הקדוש מלמדנו (ליקוטי מוהר"א, סא) שהפגם היה במידת אהבה שלא אהבו זה את זה כראוי. מוסיף על כך רבי נתן ואומר: **הפגם באהבה שבין החברים אף נפגמה במידת האהבה והרצון אל התורה**, הם גם לא זכו להשתוקק ולכסוף ולאהוב את התורה כראוי, מפני שמידה זו נפגמה על ידי שלא היתה אהבה ביניהם. הכיסופים נובעים מאהבה משקורה במידת החסד (ראה ליקוטי מוהר"א, לא) וכאשר האהבה לחברים נפגמה, שוב לא היו בידם הרצונות והכיסופים הראויים לתורה "שעל ידי זה עיקר המשכת התורה שהיו צריכין להמשיך מרבי עקיבא רבם, ועל כן אמר רבי שמעון בר יוחאי 'אנו בחביבותא תליא', שאנו צריכין שיהיה בינינו אהבה גדולה, שזהו העיקר" (ליקוטי הלכות, שם).

נדמה לאדם שהוא מקפיד רוגז על חברו, אך באותה שעה הוא איבד את הכלי העצום והעיקרי לקבלת התורה; הוא לא יוכל לכסוף ולהשתוקק אל התורה כשבלבו שורה טינה ושנאה לזולתו. אם הוא מתפלל על לבו האבן שלא מתעורר לכסוף לתשובה ולקבלת התורה, אולי כדאי שיבדוק האם מידת האהבה לזולתו מתוקנת אצלו כראוי, כי בזה הדבר תלוי.

וכך כותב רבי נתן במקום נוסף: "זוה בחינת ואהבת לרעך כמוך, אמר רבי עקיבא, זה כלל גדול בתורה, כי כל התורה כולה תלויה בזה, כי עיקר שלימות התורה על ידי האהבה והכללות, ואורייתא וישאל כולא חד, כי נפשות ישראל הם הם אותיות התורה, ועל כן כשיש אהבה בין ישראל שזה בחינת כללות שנכללין זה בזה, אזי יש שלימות להתורה" (שם, פריה רביה א, ב).

נטרח ונעמול למען מצוה עצומה זו שיש בה כל כך הרבה נחת רוח לאבינו שבשמים ואשר היא מפתח הצלחתנו לקבלת התורה.

מ'חסור חמור במצות לפסח'. השמועה עוברת מפה לאוזן, לא ניתן להשיג מצות כי אם בדוחק רב, צריך לשלם על כך המון וגם לטרוח מאד כדי להשיגם, יש לנסוע מרחק רב ולעמוד ולהיחזק שעות רבות בתנאים קשים, וגם אז אולי יהא ניתן לקבל מצות בקושי ובצמצום גדול.

מי לא יטרח ומי לא יעמול על כך?! למודים הם בני ישראל להוציא הוצאות ולטרוח בכל כוחם עבור מצוות ה'. גם בימים כתיקונם מוסיפים הרבה לטרוח ולשלם טבין ותקילין כדי להדר במצות ביתר שאת, אשריהם ישראל.

והנה לפנינו **מצוה נדירה, עצומה ונשגבה מאין כמוה**, לא צריך לשלם עבורה כל כך הרבה ואף לא לנסוע בשבילה למדינת הים, אבל צריך בהחלט לטרוח עבורה, הלא היא: **מצות אהבת חברים!**

פלוני פגע בך, לא התייחס אליך בכבוד, לא גמל עמך טובות כפי שאתה גמלת עמו, התנהג עמך בכפיות טובה וזלזל בך או בבני ביתך, ועוד כהנה. והקדוש ברוך הוא פונה אלינו בפרשתנו במצוה רבה ועצומה: "לא תשנא את אחיך בלבבך ... לא תקום ולא תטור את בני עמך, ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יז). אין מה לומר, זה **קשה, קשה מאד**, הדם רותח בלב, הפגיעה הקשה הותירה אותך מדמם ופצוע, אתה לא יכול להסתכל לו בפניו, **אבל זוהי מצוה!** מצוות ה' עלינו, **לא פחות ממצוות מצה בפסח ואתרוג בסוכות, ולא רק סתם מצוה אלא כולל גדול בתורה** (רש"י כאן בשם תורת כהנים), וכך אמר לו הלל לאותו גר שביקש להתייגר בעמדו על רגל אחת: "דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה" (שבת לא, א). האם אין זה מצדיק טירחה עצומה ועבודת הלב בכל הכח?!

רבינו הקדוש גילה לנו: **"צריכים להתגלגל בכל מיני רפש וטיט בשביל עבודת השם ומצוותיו יתברך**, ולאו דוקא מצוה ממש, אלא כל דבר שיש בו רצון ונחת להשם יתברך" (ליקוטי מוהר"א ח"ב ה, טו). ואם בכל דבר מצוה וקדושה כך, קל וחומר בן בנו של קל וחומר בקדושת אהבת חברו [ואגב: גם אהבת בני ביתו בכלל מצוה זו...]. שהוא כלליות כל התורה והוא הדבר היקר ביותר אצלו יתברך ובה תלוי התגלות אחדותו למעלה, וכמו שרבינו הקדוש מגלה: "כשרבים מסכימים יחד לדעת אחד, נמצא מבחינת פעולות משתנות נעשה אחדות הפשוט, שזה יקר מאד בעיני יתברך, וכשנתגלה אחדות הפשוט למטה, גם למעלה נתגלה אחדות הפשוט יתברך, בבחינת 'אתה אחד ושמןך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ'" (ליקוטי מוהר"א ח"ב, ב).

זה מחייב אותנו לעמול, לטרוח, לדבר בפנינו את מעלת חברינו ולדונו לכף זכות, להבין שהכל נמשך ממנו יתברך והכל לטובה (ראה ליקוטי הלכות, ריבית ה"ה) ולהשליך את כבודנו המדומה לרפש וטיט כדי לקום ולפייס את חברנו על אף שאנו בטוחים ביותר שאנו הצודקים והנפגעים, וכפי שמשה רבינו עשה בפועל שקם והלך לפייס את דתן ואבירם שחלקו כנגדו, וחז"ל (סנהדרין קי). לומדים מכך: "שאין מחזיקין במחלוקת".

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

אמר פעם מוהר"נ: "מין משיח איז שוין געקומען" - "המשיח שלי כבר בא". כאומר, שמצדו אין כבר עכוב משיח, ומבחינתו משיח כבר בא.

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות: 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 6:38 - נין ההמה 5:56 - מוזיק"ש 8:30
צאת השבת 7:53 - צאה"ש לר"ת 8:32

הליקוטים הקדושים!

ובקצורם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שורך לקצר ולקט קצירך לא תלקט

כך מפרש מוהר"ת פסוק זה:

כשאתה קוצר שדך - אל תשכח את נפשך הענייה. "וצריך לרחם על נפשו הענייה להניח ממאכלו ותאוותיו, על כל פנים פאה ולקט, שלא ימלא תאוותיו לגמרי רק יניח מתאוותיו בשביל נפשו הענייה, שזה בחינת פאה ולקט לעני. ועל ידי זה, הצדיק שהוא בחינת עני, מקבץ ומלקט כל אלו הנקודות טובות של כל אחד ואחד, ובונה מהם בניינים נפלאים" (ליקוטי הלכות, תפילת המנחה ז, טד).

דרכו של אדם שכאשר הוא נופל ברשת היצר, ונמשך אחר תאוותיו רח"ל - מאבדים הנקודות הקטנות והזעירות את הערך בעיניו, והוא כבר מוותר עליהם מראש. אך לא כך דעתו של המלקט הגדול, רבינו הקדוש 'בעל הליקוטים'...

לא לחינם נקראים ספרי רבינו בשם 'ליקוטים' - ליקוטי מוהר"ן, ליקוטי תפילות, ליקוטי הלכות, ליקוטי עצות - שכן, זוהי כל עבודתו של הצדיק האמת: ללקט ליקוטים! (שם)

הצדיק האמת, מביא את העולם לתיקונו ומכשיר אותו לגאולה השלימה, בכך שהוא יושב ומלקט כל נקודה ונקודה טובה שבכל יהודי. כשכל נקודה טובה, אף הזעירה ביותר, משמשת עבורו אבן נוספת לבניין הקדושה.

"שמקבץ ומלקט בכל עת ורגע כל מחשבה ומחשבה טובה, וכל דיבור ומעשה טוב, ומכניס אותם תיכף לתוך בית הקדושה. עד שמתקבצים ומתלקטים כל הנקודות טובות של כל אחד ואחד, עד שיש לכל אחד ואחד חלק גדול בבניין הבית דקדושה, ונעשים כלים לקבל האור אין סוף שמאיר בלב כל אחד בכל יום, עד שסוף כל סוף ישובו הכל אל השם" (שם, טו).

החיזוק העצום הוא, שגם אם בין נקודה טובה אחת לחברתה קורה מה שקורה ונופלים להיכן שנופלים, גם אז אין סיבה להתבלבל. אפשר להמשיך ולחסוך נקודות טובות ב"תכנית החיסכון" הגדולה של הצדיק האמת...

שהרי הצדיק האמת "הוא גיבור-כוח כזה, שכל נקודה ונקודה טובה שמתגבר כל אחד באיזה רגע, הוא חוטף אותה מיד ומכניסה לתוך בית הקדושה שהוא בונה, שהוא בחינת משכן ובית המקדש. ועל כן אפילו כשאחר כך יורד כמו שיורד זה רצצה להתקרב, אף על פי כן אינו נאבד ההתעוררות המועט שלו, כי כבר נכנס לתוך בנין בית הקדושה שהצדיק עוסק בבניינו" (ליקוטי הלכות, שם).

גם אם עובר מה שעובר - תמשיך להביא אבנים וסיד לצדיק האמת. וכזעקתו של רבינו הקדוש: "מה לכם לחשוב מחשבות? אין אתם צריכים כי אם לתת אבנים וסיד ואני בונה מהם בניינים נפלאים ונוראים! כלומר, שאנו צריכים רק לעסוק בעבודת ה' בפשיטות בתורה ובתפילה ומצוות, והוא עושה בזה מה שעושה. איר דארפט נאר צו טראגן שטיינער און וואפנע און איך באווע דערפון בניינים". ומשך הרבה תיבת 'בניינים' כמפליג בשבח נפלאות תפארת הבניינים הנוראים שבונה מזה" (חיי מוהר"ן, רצג).

שאלה:

לקראת העליה לציון רשב"י ביום ל"ג בעומר, רציתי לשאול על אודות צורת התפילה והבקשה בציון הצדיק, האם מדברים אל הצדיק בעצמו או שרק מתפללים להשם יתברך שיעזור בזכות הצדיק.

שאלה זו נוגעת ביותר גם לגבי ציון רבינו הקדוש באמון, ועתה נשאלת השאלה לגבי ציון הרשב"י. כפי הידוע לי נוהגים רבים וטובים לדבר לרבי שמעון עצמו, והשאלה היא מה הגדר בזה באופן שלא ניכשל באיסור של "דורש אל המתים"?

תשובה:

מה לך יותר מאשר התפילה המיוחדת של מוהר"ת (ליקוטי תפילות ח"ב, מז) אשר חיבר לאמרה אף שלא בציונו של הרשב"י, ועל אחת כמה וכמה בציונו הקדוש באתרא קדישא מירון, אשר בה מדבר מוהר"ת עם הצדיק ופותח את תפילתו:

"רבי שמעון בן יוחאי, עיר וקדיש מן שמיא נחית, בוצינא קדישא, בוצינא עלאה, בוצינא רבא, בוצינא יקרא, אתם הכטחתם לישראל שלא תשתכח התורה מישראל על ידכם". כשבהמשך התפילה הוא שופך את לבו לפניו: "באתי כעני בפתח, רש דל ואביון, נגיע ומענה, מבלבל ומטרף עני וכואב, לצעק ולזעוק לפני הדרת קדשתכם. רבי רבי, אבי אבי, רבב ישראל ופרשיו, נהירו דבוצינא דאורייתא, ענה למה תישן, איך תוכלו לסבול צרות ישראל".

כי אכן, הצדיק נמצא אצל ציונו הקדוש [והתפשטותו אף בכל העולם כולו, כמובא שם בתחילת התפילה] ולכן אפשר לשפוך שיח ולדבר עמו, ממש כפי שמדברים עם צדיק חי שנכנסים לחדרו. וכפי שכותב מוהר"ת בתפילה אחרת:

"ותזכני להיות רגיל ביותר לבוא על ציון קבריהם הקדושים, ולהשתטח שם, ולקשר שיחתי לפניהם באמת, כאלו היו בחיים חיותם יותר ויותר!" (ליקוטי תפילות, לג).

שכן, הצדיק נמצא על ציונו כבחייו ממש ואף יותר, ואפשר לדבר איתו. וכפי שאכן מובא כמה פעמים בכתבי האריז"ל, שהיה רואה את נשמות הצדיקים על קברם, והיה מדבר עמהם ולומד אתם...

כך כתוב לדוגמה ב'שער הגלגולים':

"ועתה אכתב מקום קברות הצדיקים, כפי אשר קבלתי ממורי

זלה"ה. וכבר הודעתיו כי הוא היה רואה ומסתפל בנשמות הצדיקים, ככל מקום ובכל זמן, ומקל שכן בהיותו על קבריהם, ששם נפשותיהם עומדות כנודע, גם מרחוק עיניו יביטו בנפש הצדיק העומד על הקבר שלו, ועל ידי זה היה יודע קבר כל צדיק וצדיק, והיה מדבר עמהם, ולומד מהם כמה סתרי תורה" (שער הגלגולים, הקדמה לו).

ובכל עת שהיה האריז"ל חפץ לשוחח עם הצדיקים, היה משתטח על קברם ושם היה מדבר איתם "כאשר ידבר איש אל רעהו". וכמסופר:

"שקף היה דרכו תמיד, כל זמן שהיה מצטרף לדבר עם נביא או תנא אחד, היה הולך על קברו, ומשתטח לפניו בפשוט ידים ורגלים... ומדבר עמו כאשר ידבר איש אל רעהו, ומגלה לו כל רזי התורה שהוא שואל ממנו" (עמק המלך, הקדמה השלישית, פרק ה).

אמנם, כאן המקום לציין ולהדגיש:

אין אנו "מתפללים" לפני הצדיק, ואין אנו טועים להפוך אותו לישות בפני עצמו, ול"אמצעי" בינינו לבין השם יתברך חס ושלום (כמבואר באר היטב בספר ביאור הליקוטים, תורה י, ד"ה בלועי דקרא, עיי"ש). אלא אנו "שופכים" לפניו את לבנו, ו"מספרים" לו על צרתנו ומצוקתנו, ומעוררים את רחמיו שימליץ טוב בעדנו.

וכפי שאפשר לראות בתפילה הנ"ל של מוהר"ת לל"ג בעומר, בה פונה מוהר"ת להשי"ת ולרשב"י בסירוגין; להשי"ת הוא "מתפלל" ואילו לרשב"י הוא "מספר"!

ובזה אין שום חשש של "דורש אל המתים", וכפי שכבר האריכו רבים בביאור סוגיה זו (וראה בקונטרס הנפלא "חיי נפש" להגה"ח רבי גדליה קעניג זצ"ל שהאריך לבאר ענין זה, בסעיפים לו-לז). וכל המעיין בסוגיא זו לאשורה רואה שאין כאן שום בית מיחוש, וכל החשש הוא רק כשפונה אל הצדיק כמי שפונה אל ישות שיש לו כח מצד עצמו להושיע, אבל לספר צער לפני הצדיק ולבקש ממנו שיעזור רחמים וימליץ טוב בעדו, אין בזה שום סרך של חשש. וכמו שכתב בשו"ת המנחת אלעזר (ח"א סימן ס"ח) אחר שהאריך בביור סוגיה זו והגדיר את צורת הפניה הראויה באופן המבואר, וזה לשונו: "אחרי שראיתי בספרים קטנים מהאחרונים שכתבו באזהרות שלא לשום מגמתו 'לבקש מהמתים להליץ בעדו' כי הוא בכלל ודורש אל המתים, ולעניות דעתי האזהרה לזאת, כי אין בזה איסור, אדרבה מצוה איכא".

פנינים מאירים וחידושים מוזכרים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים וז"ע מתוך רשימותיו של הגרי"ם שכנעו שליט"א אשר ציון ורשם לפניו לזכרון.

לקט ספרי"ם

ספר דברי אמונה

מדברי ראשונים ואחרונים ובמיוחד מדברי הבעש"ט ותלמידיו זיע"א - נלקט ע"י אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל

אל תבזה אפילו מדרגה קטנה בתפילה

ואל תבזה שום מדרגה קטנה, ללמוד ולהתפלל בשפתיים בלבד, אם אין בך כח והארה אלא דבר שפתיים, שם תדבק עצמך באמונה שלימה בדיבור וקול הבל, וכו' ואז תראה נפלאות כימי צאתך מארץ מצרים. (ספר היכל הברכה פרשת וישב) פרק ב אות נא ל-39

התחזקות נפלאה בעת המיצר

תאמינו לי אחיי, כי אם לאו זה הידיעה שבכל תנועה אלופו

משיח וגואל צדק פרטי

כשתשכיל אחי, בעת בא יצרך הרשע להדיחך מעל ה' אלהיך במחשבות רעות ובקוסיות ובספיקות, תדע שזה אינו בא אלא לניסיון שאם תתאמץ ונפשך באמונה גדולה ותבקש בלב נכנע ושפל לפני קונך, אזי תלך למעלה למעלה, ויתגלה לך אור ובהירות המוחין, בלב שמח שפל ונבזה אוהב ישראל, וזה ממש ביאת משיח וגואל צדק פרטי. (ספר היכל הברכה פרשת שמות) פרק ב אות מט ל-38

נמצאו נמלים בסוכר שאפו ממנו עוגה

תספורת בליל ל"ג בעומר

דמקצת היום ככולו (כפי המשנ"ב סק"י). וכן פסק בקיצור שולחן ערוך (סי' קכ"ט) שאין להסתפר עד לאחר שהאיר היום.

אמנם החק יעקב (סק"י) כתב דדברי הרמ"א הוא רק למנהג אשכנז שהיו אומרים תחנון במנחה של יום ל"ב בעומר, דלשיטתם יש דיני אבילות בליל ל"ג בעומר, אבל למנהגינו שאין אומרים תחנון במנחה שלפניו אין נוהגים דיני אבילות גם בליל ל"ג בעומר, ומותר להסתפר גם בליל ל"ג בעומר, דלשיטתם תלמידי רבי עקיבא לא מתו בכלל ביום זה. וכן כתב בשולחן ערוך הרב (סי' ב) דבאלו המקומות שאין אומרים תחנון במנחה של ל"ב מותר להסתפר ולעשות נישואין בליל ל"ג בעומר. וכן כתב בלקט יושר (עמוד צח) דמותר להלביש בגד חדש בליל ל"ג בעומר.

במשנה ברורה (שעה"צ סק"י) כתב שגם באלו המקומות שאין אומרים תחנון במנחה של ל"ב אסור להסתפר בליל ל"ג בעומר לפי שיטת הרמ"א, ולמעשה לא הכריע בדבר. אמנם כאן בארץ ישראל המנהג לעשות שמחה גדולה בליל ל"ג בעומר ומרקדים בתופים ומחוללות ובכלי שיר ומגלחים את החאלאקע"ס לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, ואין נוהגים כלל מנהגי אבילות בלילה זה (עי' משנה שכיר ח"א סד"ר ש"ת דברי משה ס"ל א).

ויש לדעת שעל פי האר"י ז"ל אין להסתפר כלל מערב פסח עד ערב שבועות, גם לא בל"ג בעומר. מלבד לילד קטן שעושים חלאק"ה מותר להסתפר, כמוכב בפרי עץ חיים (שער ספיה"ע פ"ז) שהאר"י ז"ל עלה על ציון הרשב"י לגלח את בנו במשתה ושמחה.

ל"ג בעומר הוא יום שמחה
כתבו הפוסקים דיום ל"ג בעומר הוא יום של שמחה, אין אומרים בו תחנון ואין נוהגים בו מנהגי אבילות. ואף שבספרי חז"ל אין אנו מוצאים התייחסות ליום זה כיום מיוחד, מקובל שכבר בימי חז"ל היה יום זה של שמחה. כך כתב המאירי (יבמות סב): "קבלה בידי הגאונים שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה מתלמידי רבי עקיבא ונוהגים מתוך כך שלא להתענות בו". וגם המהרי"ל (ימים שבין פסח לשבועות אות ז) מגדולי אשכנז כתב: "יום ל"ג בעומר הוא יום שמחה".

בתקופת הראשונים התייחסו ליום זה כיום שמחה מטעם שפסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות, אבל מתחילת תקופת האחרונים מצינו שהתייחסו ליום ל"ג בעומר שהוא יום שמחת הרשב"י, וכך הביאו מפרשי השולחן ערוך; **המגן אברהם** (סק"ג) הביא מכתבי האר"י ז"ל דיום ל"ג בעומר הוא יום שמחת הרשב"י. **ובעטרת זקנים** הביא דמנהג ארץ ישראל לעלות על קבר הרשב"י ומטעם זה נוהגים שלא לומר תחנון. וכן כתב החיי אדם (כלל קיא דין יא) שנוהגים היתר בל"ג בעומר שהוא יום הילולא דרשב"י, ולכבודו נוהגין קצת שמחה (ועי' בביה"ל סי' תצג ד"ה י, בשם הפרי מגדים שבחרו להקל ביום ל"ג בעומר, זאו"ל מאיזה טעם).

ליל ל"ג בעומר

הרמ"א (סי' תצג ס"ב) פסק שאין להסתפר בליל ל"ג בעומר רק בבוקר לאחר הניץ החמה, לפי שגם ביום ל"ג בעומר מתו מתלמידי רבי עקיבא, אלא שהקילו ביום זה שאין צריך לנהוג אבילות כל היום ודי במקצת היום.

אפילו גרגיר אחד של חמץ. ועל כן פסק שאין מחזיקין איסור למפרע אם אפשר לתלות שלא נשתנה החזקה עד לרגע זה (עי' קה"ק מה"ז סק"ג). וכן פסק החיי אדם (כלל קכב ס"ז ו'). ולפי דבריהם, אפילו אם הסוכר נשאר על אותו מקום אין חוששים שהיו שם נמלים בעת ששפכו ממנו לתוך העוגה, כיון שאפשר לתלות שברגע זה הגיעו התולעים לאריות הסוכר, וכל אריות סוכר יש לה חזקה טובה שאין בה נמלים, שהסוכר יוצא מהמפעל נקי וחתום. ומותרת העוגה באכילה.

אמנם מצינו לכמה אחרונים שהחמירו בדין 'מחזיקין מזמן לזמן' בכל האיסורים. ובשב שמעתא (שמענתא ג' נה) העלה שאם יש ספק אם נתערב איסור בהיתר אין הולכים אחר החזקה הראשונה, וחוששים שמא נתערב בו איסור מזמן, ולדבריו יש לחוש גם כאן שהנמלים כבר היו בסוכר מקודם. וכן נזכרה סברא זו בשו"ת רבי עקיבא איגר (סימן פב) ובפתחי תשובה (סי' צו סק"ב בשם ת"י). ואם כן לשיטתם יש לחשוש שכבר היו הנמלים בסוכר מלפני כן ויש לאסור את העוגה.

בארון אך לא בתוך האריזה ששפכו ממנה לתוך העוגה, אין חוששים שהיו עוד בתוך האריזה (עי' שו"ת בדרכי"ט סק"ב). אבל אם נמצאו ג' נמלים בתוך האריזה, הרי זה חזקה שהיו עוד נמלים באריזה זו, ואם תיכף לאחר ששפכה את הסוכר לתוך הבצק ראתה את הנמלים בתוך האריזה אסור לאכול את העוגה.

הבחינה רק לאחר זמן בנמלים

אבל אם לא הרגישה בעלת הבית שיש נמלים בתוך הסוכר רק לאחר שעבר קצת זמן, ויתכן שהספיקו הנמלים להשתלח לתוך האריזה לאחר ששפכה ממנה לתוך העוגה, יש לדון אם אפשר לתלות שהנמלים באו אחר כך, כי מן התורה הולכים בכל דבר כפי החזקה הראשונה, שבכל דבר שאין אנו יודעים אם נשתנה או לא אין חוששים שנשתנה הדבר מכמות שהיה, ויש להסתפק מה הדין בדבר שאנו כן יודעים שנשתנה ואין אנו יודעים מתי נשתנה, האם חוששים לאסור את כל זמן הספק.

והנה, במשנה ברורה (סי' תסז ס"ק מט וסי' תסב ס"ק כג) פסק הלכה "שאינ מחזיקין ממקום למקום אבל מחזיקין מזמן לזמן". שאם נמצא חיטה בקועה בקערה אין אוסרים מחמת זה גם את התבשיל שנשאר בקדירה, רק אומרים 'כאן נמצא כאן היה', ותולים שהחיטה נפלה לתוך הקערה ולא בקדירה, שהרי אפשר שיפול בקערה כמו בקדירה ואל לנו להחזיק איסור בקדירה הנמצאת במקום אחר. אבל אם נמצאה החיטה בקדירה לאחר שהוריקו ממנו בקערה, אוסרים גם את התבשיל שבקערה, דכיון שהתבשיל שבקערה היה מקודם בתוך הקדירה, מחזיקין מזמן לזמן, וחוששים שכבר הייתה החיטה בעוד שהיה התבשיל שבקערה בקדירה.

היתר ד"כאן נמצא כאן היה"

לפי זה נמצא שאם לאחר שהשתמשו עם הסוכר הניחו את הסוכר במקום אחר, יש לתלות ד"כאן נמצא כאן היה' שהנמלים הגיעו לתוך האריזה במקום שנמצא, ולא היו במקום הקודם. ובפרט אם הניחו את הסוכר על השיש ושם נמצאו הנמלים שיש לתלות שהסוכר באו דרך השיש. אבל אם החזירו את הסוכר באותו מקום שהיה מונח מקודם ושם נמצאו הנמלים, לכאורה יש לאסור לפי מה שכתב המשנה ברורה דמחזיקין מזמן לזמן, וחוששים שכבר היו הנמלים בתוך האריזה בעת ששפכו ממנה לתוך העוגה.

מחלוקת הפוסקים בדין 'מחזיקין מזמן לזמן'

אמנם כבר העיר המשנה ברורה (סי' תסב ס"ק נג ושעה"צ סי' תסב סק"ל) דעיקר הדין דמחזיקין מזמן לזמן לאו דבר ברור הוא, שמצינו בהרבה מקומות דקיימא לן שאין מחזיקין מזמן לזמן, ובפרי מגדים (א"א סק"ה) כתב דרק בחמץ החמירו שאיסורו במשהו והחזקה הראשונה אינה חזקה טובה כל כך דמאן לימא לן שאין

השבוע למדנו בשולחן ערוך סימן תס"ז דין חיטה שנמצאה בקערה בפסח, אם יש בה חשש חמץ, והאם חוששים לאסור משום כך גם את כל התבשיל שבקדירה. ומדינים אלו אפשר ללמוד לנידון שלפנינו:

בעלת הבית שאפתה עוגה והוסיפה כמה כוסות סוכר לתוך הבצק, לאחר ששפכה את הסוכר בעוגה הבחינה בכמה נמלים שרוחשים בתוך אריות הסוכר. ויש להסתפק האם מותר לאכול את העוגה, שהרי יתכן שהיו נמלים בסוכר בשעה ששפכו ממנה, ונפלה נמלה עם הסוכר לתוך העוגה ואינה ניכרת ואסורה באכילה.

ירקות שנמצאו בו או ג' תולעים

בהלכות תולעים (סי' פד ס"ט וסי' ק"ד) נפסק שאם נמצא בתבשיל של ירקות תולעת אחת או שתים יש להשליך את התולעת ומותר לאכול את התבשיל [טעם תולעת אינה אוסרת את התבשיל, דנותן טעם לפגם מותר (שמעתי מאא"ז ז"ל שכן מורים למעשה ועי' מה"ז שם סק"ל)], ואם נמצאו ג' תולעים ואי אפשר לבדוק אם יש עוד, אסור לאכול את כל התבשיל. לפי שאם נמצאו רק א' או ב' תולים שזה מקרה ואין תולעים נוספים, אבל אם נמצאו ג' תולעים הרי זה חזקה שירקות אלו מתולעים הם ומן הסתם יש עוד תולעים.

והוסיף הט"ז (שם סק"ז) שאין אוסרים את התבשיל כשנמצאו ג' תולעים רק בסוגי תולעים הנולדים מגוף הירקות, שאם יש ג' תולעים הרי זה מוכיח על הירקות שהם מקולקלים ובחזקת מתולע. אבל אם נמצאו ג' שרצים הבאים ממקום אחר אין לאסור מחמת זה את התבשיל, דמהיכי תיתי לחשוש שבאו כאן עוד שרצים. וכן פסק המשנה ברורה (סי' תסז ס"ק לט) שאם נמצאו ג' גרעיני חיטה שלא נתרכו בתבשיל אין לחשוש מחמת זה שיש יותר. והנה לפי זה היה אפשר לומר, שגם אם נמצאו ג' נמלים בסוכר אין חוששים שיש יותר, שהנמלים באים ממקום אחר ואינו מוכיח שהסוכר מקולקל.

אמנם האור החיים הקדוש בספרו פרי תואר (סי' פד סק"ב) כתב שלא הקיל הט"ז רק במיני התולעים שאין מצוי שיבואו רבים בבת אחת, אבל אם נמצאו ג' נמלים יש לחשוש שיש עוד נמלים, שדרך הנמלים לבוא בקבוצות ואם נמצאו ג' הרי זה מוכיח שיש כאן קבוצה של נמלים. וכדבריו כתב המקור חיים (סי' תסז סק"ה) דבדבר שהשכל מחייב שיש היקש בין שלשתן אינו נידון כל אחד כמקרה בפני עצמו והוי חזקה.

ג' נמלים בסוכר מהוה חשש שיש עוד

לכן בנידון דידן: אם נמצא באריות הסוכר רק נמלה אחת או שתים, הדבר פשוט שאין לאסור מחמת זה את העוגה, שזה נחשב כמקרה, ואין חוששים שהיו עוד נמלים. ואפילו נמצאו עוד הרבה נמלים על המדף

"אוכלים ושותים ושמחים"

רבי ישראל מהייסין

רבי ישראל מהייסין היה מאנשי רבינו ז"ל, ונסע אליו לקבל פניו הק'.

"ביסט דאך א למדן"...

רבי ישראל היה למדן מופלג, ובכן פעם אמר לו רבינו ז"ל: "אתה למדן, ובכן אומר לך א לומד ישע תורה".

היה זה בערב חג השבועות שנת תקס"ה, כאשר שהה רבינו בזאסלאב, ורבי ישראל היה בין העולים לקבל פני רבם זרבי, ואז פנה אליו רבינו ז"ל ואמר לו זאת: "איר זענט דאך א למדן, וועל איך אייך זאגן א לומדישע תורה". ואמר לו תורה ק' צ' בליקוטי מוהר"ן.

כמו כן אמר לו את השיחה הנדפסת בחיי מוהר"ן סוף סימן תקמ"ג - "קשה לקרב זקנים" - עיי"ש.

שוחט ירא וחרד

רבי ישראל היה שוחט והיו לו חומרות יתירות בענייני שחיטה, והיה רגיל לנסוע לכמה גדולי הדור לפלפל עמהם בענין הלכות שחיטה, ופעם אחד בא ג"כ לפני הגאון ר' דוד צבי חותנו של מוהרנ"ת ז"ל, ושבת אצלו על שבת קודש, ובליל שבת קודש ראה שחתנו מוהרנ"ת הלך לחדר מיוחד ומנגן שם "שלום עליכם" ו"אשת חיל", וחותנו ממתין עליו, וכאשר הבין רבי דוד צבי שנראה זה לפליאה בעיני האורח, ענה ואמר לו: "ער מיינט עס גאלע ערנסט" [היינו שמוהרנ"ת כוונתו באמת], ואח"כ באמצע הסעודה לפלל ר' ישראל עם רבי דוד צבי, ומוהרנ"ת ג"כ ענה איזה דברים, והבין ר' ישראל שהוא למדן, ואח"כ כשנסע רצה ג"כ ליטול רשות מוהרנ"ת, ואמר לו רבי דוד צבי: מסתמא הוא מאריך בתפילה בבית המדרש של החסידים. והלך אצלו ושמע שאומר תהלים ככוונה גדולה, ולא רצה לבלבלו לכן המתין עד שגמר, ואז ייעץ לו מוהרנ"ת שיסע ג"כ לרבינו, ואמר לו רבי ישראל: שהוא צריך עוד לנסוע אל רב אחד ואח"כ יבוא על רבינו ז"ל, וכן היה שנסע לרבינו ז"ל על חג השבועות שנת תקס"ז.

וכש בא לקבל פני רבינו ז"ל באותו חג השבועות היה הסיפור דלעיל, שאמר לו רבינו: "איר זענט דאך א למדן וועל איך אייך זאגן א לומדישע תורה".

להתרחק מחכמות אפילו של עבודת ה'

אחר כך היה מעשה אצל רבי ראובן יוסף בנו, שרבינו ז"ל ביקש אותו שיהיה 'בורר' באיזה שאלה, וראה רבינו שהולך על הכמות, ואמר לו רבינו: "דעס איז דיין טאטענ'ס תכמות, דיין טאטענ'ס תכמות טרייבן איהם אין שאול תחתיות". כי רבי ישראל היה בורר ולמדן גדול, והיה לומד בספרות ופלפולים שאינם נכונים, ועל כן אמר לו כנ"ל.

זרע קודש

רבי ישראל היו לו חמשה בנים שכולם היה מקורבים לרבינו ז"ל ולמוהרנ"ת ז"ל, ונודע לנו שנים מהם: האחד שמו ר' אברהם, אביו של רבי נחמן מטולטשין ז"ל, והשני רבי ראובן יוסף הדיין מהייסין.

רבי אברהם - אביו של רבי נחמן מטולטשין (אשר על שמו נקרא רבי אברהם בר"ן) - היה גם כן מקורב לאנ"ש, אבל לא בשלימות, ומוהרנ"ת כשהיה בטולטשין בשנות תקע"ה-תקפ"ב, היה מתאכסן בבית רבי אברהם.

והנני רגיל לספר את מה ששמעתי מהחסיד רבי הירש לייב ליפל עליו השלום, מעובדי ה' הגדולים, שלפני כשבעים שנה ומעלה היה בל"ג בעומר בציון הרשב"י במירון. והנה הבחין ביהודי ספרדי פשוט ויגש קרוב לציון הרשב"י, ומתחיל לצעוק בקול גדול מעומק הלב: רבי שמעון, רבי שמעון, רבי שמעון, רבי שמעון ר-ב-י-ש-מ-ע-ו-ן, רבי ש-מ-ע-ו-ן-י-ו-ן...

ורבי הירש לייב, משרידי עובדי ה' שבאומן, עומד תמה ומתפעל מהתלהבותו ודבקותו של אותו יהודי פשוט. הוא היה בטוח כי הוא רוצה לסיים את דעותיו באיזו תפילה, באיזו בקשה להינצל מאיזה צרה ועקתא היורדת לחייו... אך לא ולא, הוא עמד כמה שעות רצופות בהתלהבות הגדולה ביותר ורק קרא: רבי שמעון, רבי שמעון! וכאשר סיים את ביטוי דבקותו לרשב"י, לא הוסיף אף מילה אחת יותר, יצא מהמערה הקדושה של הרשב"י והלך לו כלעומת שבא, מבלי לבקש שום דבר, לא בגשמיות ולא ברוחניות, לא לצורך עצמו ולא לצורך משפחתו - - -

ברור שיש בזה מהתקשרות להצדיק, שאז מקבלים הרבה מאד מאד, ומתרווממים על ידי זה גבוה מעל גבוה, כי גדול מאד הוא הקשר והדבקות והתחברות להצדיק אשר הוא קשור בחד קטירא להש"ת, לתורתו ולמצוותיו הקדושות.

גם אלו הבאים להתפלל ולבקש שם בקשות גשמיות - והרי הרבה יהודים זקוקים לישועה או בגשמיות או ברוחניות, וצריכים ישועות שונות כרפואות ושאר צרכים של המשפחה וכו' - יתכן מאד שכאשר באים אל רבי שמעון ועומדים בלב נרגש ומבקשים אפילו על גשמיות - עצם השייכות עם רבי שמעון גורמת התרווממות כזאת שבלעדי זה לא היו מגיעים מעולם להתרווממות והתעלות כזאת. והגם שכל בקשתם היא ישועה ורפואה גשמית, אבל עצם הפניה לרבי שמעון בלב חס ובווער להש"ת, היא פועלת גדולה ונצורות.

כי באמת הילולת הרשב"י הוא סוד של "התקשרות לצדיק", שכפי שאנו רואים בלשונו של הרה"ק רבי חיים וויטאל ז"ע שמספר על רבינו האר"י הקדוש שבא לעשות תגלחת פאות ["חלאקע"] לבנו הקטן, מתאר שם המהרה"ח את מה שנעשה שם במירון, וכך הוא כותב: "אוכלים ושותים ושמחים", ורואים מזה שכבוד גדול הוא זה לתנא האלקי הרשב"י עצם הדבר שבאים לשם לאכול ולשתות ולשמוח עימו בכל מיני האופנים, כי כאשר כלל ישראל מגיע בהמוניו על מנת להתקשר עם נשמת התנא ולשמוח בשמחת הילולתו, אשר על יום זה התבטא הרשב"י בעצמו שהוא יום שלו "יומא דיל", זה גופא הוא דבר עליון נשגב מבינתנו, והתנא הקדוש פועל עימו מה שפועל.

ויש עוד יש סיפור ישן לפני שנים רבות מאד:

בעבר היו אופים מיני מאפה כמו לחם ופיתות, בציון של התנא רבי יצחק, הנמצא בחצר מערת רבו הרשב"י, שם העמידו תנור ואפו כל מיני לחמים ומיני תרגימא לכבוד שמחת הילולא של רבי שמעון בר יוחאי.

היה שם אדם גדול וחשוב שראה בזלזול לציונו של רבי יצחק שהפכוהו לבית אפיה כאשר התנור נמצא בו, וביטל את המנהג המזלזל הזה. ובא רבי יצחק בחלום לאותו צדיק בטענה וכה אמר לו: "ביטלת את שמחתי". זכיתי ואצלי אפו מיני מזונות לשמחתי של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, ואתה ביטלת זאת. וזבה ביטלת את שמחתי.

הרי לנו שאין לנו השגה בגודל השמחה שהיה לתלמידי הרשב"י ליטול חלק בשמחתו הגדולה, אפילו בדברים פשוטים כאפיית מזונות לרגל השמחה, וכפי שהתבטא המהרה"ח ז"ע שהשמחה של רשב"י היא גם שמחה כפשוטה.

דבר פלא נגלה לעינינו מדי שנה בשנה ביום ל"ג בעומר, וללא כל ספק שהוא בבחינת מופת גלוי: כשמגיע יומא דהילולא רבה של הרשב"י, כל העולם כולו זע, כולם מתאמצים לעלות ולהיראות לציונו הקדוש, ממזרח וממערב מצפון ומים.

ובאמת כל השמחה וההנהגה בו אינם מפורשים בחז"ל או בדברי הראשונים, ואף על פי כן קיים המנהג כבר למעלה ממאות בשנים שיהודים למאות ואלפים עולים לרגל למירון אצל רבי שמעון עד שלא נודע מי היה הראשון שתיקן זאת! ובכל השנים מוסרים אלפים ורבות מאחינו בני ישראל את נפשם לעלות ברגל מריחוק מקומות מושבותיהם, וטורחים ומייגיעים עצמם לשוב ולשמוח ולכרר ביום זה, מתוך האהבה בלתי מוסברת.

אמנם הענין נתגלה ונתפשט ונתרחב ע"י האר"י הק' ז"ע, שגם קודם שעלה להתיישב בארץ ישראל, היה נוסע כל שנה למירון, והגיע רכוב על חמורו, יחד עם בנו, לעשות לו תגלחת [חלאקע] במירון, וערך שם הילולא שלשה ימים, שכן הארת הרשב"י ביומא דהילולא מתפשטת על פני ג' ימים כידוע.

אבל ביותר מתגבר הפלא שדוקא עם התקרבות הגאולה, בעקבתא דמשיחא, באים ומתכונשים ריבוי עצום של אנשים, חבורות חבורות של יהודים עולים ובאים, לא רק מארבע נפות הארץ הקדושה אלא מכל קצוי תבל באים בהמוניהם, בכל הזמנים, סתם בימי החול, עולים לרגל יומם ולילה לא ישבותו ממש, ובפרט בכל שבתות השנה מתמלאת המערה ביהודים רבים מכל החוגים והעדות, והצד השוה שבהם שעובדים את הש"ת באתרא קדישא הדין בשמחה ובחיות. אין זה דבר פשוט, לא דבר פשוט הוא כלל וכלל. ויש בזה עניינים נשגבים שלמעלה מבינת אנוש.

הבה נתבונן: כמה מבין כל העולים יודעים את סוד הדבר ומעלת העליה לציון?! יש שידועים ומכירים מעט מה שנאמר על גדולת התנא האלקי הרשב"י ולמה שבשר ודם יכול להגיע, ויש שנוסעים בגלל הגעגועים להתעוררות המתנוצצת שם בגדולת הרשב"י, אבל יש גם מי שאינו יודע כלל מה נעשה שם, ואעפ"כ הוא מתאמץ, טורח ונוסע. גם אותם שאינם נוסעים, עורכים הדלקה במקומם ורוקדים ושמחים בהתעוררות מיוחדת כידוע לכל, וזהו ענין מקודש התופס את כל העולם כולו בהתעוררות מיוחדת.

ואין זאת אלא ממש ענין של רוח הקודש, השורה על כלל ישראל, שזוכים להרגיש באור הנפלא של הילולת הרשב"י, אע"פ שבפשטות אין יודעים את גודל סגולת היום הקדוש הזה.

זהו ממש כמו ההתבטאות הנפלאה של חז"ל על עם ישראל (פסחים טו): "הנח להם לישראל ישראל אם אין נביאים הם, בני נביאים הם". וכן נזכר כמה פעמים בזהוה הקדוש: "זכאה חולקיהון דישראל" שידועים כיצד לעבוד את הש"ת, וזוכים לכוון לדעת קונם.

ולכן המציאות היא שאפילו אנשים פשוטים מרגישים בליבם אהבה מיוחדת לרשב"י, ולציונו ולהילולא דיליה, כי אף על גב דאיהו לא חזי מזלייהו חזי, ואורו של הרשב"י נכנס לליבם ומבעיר בתוכם את לבת האש היוקדת.

ולשם המחשה בעלמא על הרגשת הארת הרשב"י שנטועה עמוק אפילו בלב היהודים הפשוטים אספר סיפור שסיפר לי יהודי עם-הארץ מצפת לפני שנים רבות, שפעם הלך מצפת למירון, על אם הדרך בעבותי היער ראה והנה מתקרב למולו ערבי עם מבט של רצח בעיניים. "נבהלתי מהסכנה המתקרבת" - סיפר היהודי - "אזרתי אומץ ואמרתי 'רבי שמעון' ככוונה, און כ'האב אים דערלאנגט..."

072.332.3300	בא"י:	מערכת שיעורים נפש משיבת שיעורי הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א	072.3323.796
1-929.8415.876	בארה"ב:		קול אנ"ש דקהלתינו
44-203.1500.313	באירופה:		